

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación ambiental para o desenvolvemento

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento			
Código	V51G120V01901			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo)			
Coordinador/a	Sánchez Santiago, Mónica Carmen			
Profesorado	Sánchez Santiago, Mónica Carmen			
Correo-e	monica.sanchezsantiago@ceu.es			
Web				
Descrición xeral	A educación ambiental como proceso de recoñecemento de valores e de creación de habilidades destinadas a apreciar a relación entre o home e o medio biofísico que o rodea. O obxectivo principal desta materia é a educación para o desenvolvemento sostible.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos			
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro			
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar			
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá			
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes			
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida			
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa			
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas			
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable			
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes			

B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
C29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
C30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1 Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación dos seus contidos coa EE, os criterios de avaliación e o conxunto de coñecementos didácticos arredor dos procedementos de ensino e aprendizaxe. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, relacionados coa EE.	A1	B1	C23	D1
	A2	B2	C29	D2
	A3	B3	C30	D3
	A4	B4		D5
	A5	B5		D6
		B6		D7
		B7		D8
		B8		D9
		B9		D10
		B10		D12
		B11		D13
		B12		D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23

2.Suscitar e analizar problemas asociados coas ciencias, a vida cotiá e o medio ambiente, así como o desenvolvemento de accións cidadás pertinentes, para procurar un futuro sustentable.	A1	B4	C29	D1	
	A2	B7		D2	
	A3	B8		D3	
	A4	B9		D5	
	A5	B11		D6	
				D7	
				D8	
				D9	
				D10	
				D12	
				D13	
				D14	
				D15	
				D16	
				D17	
				D18	
				D19	
				D20	
				D21	
				D22	
				D23	
	3. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos, culturais e curriculares.	A1	B5	C23	D1
		A2	B8		D2
A3		B9		D3	
A4		B10		D6	
A5		B11		D7	
				D8	
				D9	
				D10	
				D14	
				D15	
				D17	
				D20	
				D21	
			D22		
			D23		
4. Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar, especialmente en relación co desenvolvemento sustentable	A1	B3	C23	D1	
	A2	B5	C29	D2	
	A3	B6		D3	
	A4	B7		D5	
	A5	B9		D6	
		B10		D7	
		B11		D8	
				D9	
				D10	
				D12	
				D13	
				D14	
				D15	
			D16		
			D17		
			D18		
			D19		
			D20		
			D21		
			D22		
			D23		

5. Contribuír a desenvolver no alumnado de Primaria as capacidades que lles permitan coñecer e valorar a contorna natural, así como as súas posibilidades de acción e de coidado.	A1	B7	C23	D6
	A2	B8	C29	D7
	A3	B9	C30	D8
	A4	B12		D9
	A5			D10
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23

Contidos

Tema	
1. Análise da problemática ambiental	<p>Concepto actual de Medio Ambiente. Recursos naturais e tipos. Impacto ambiental. Interacción entre o sistema ecolóxico e o sistema económico. A crise ambiental. Problemas ambientais. Diferentes alternativas ante a problemática ambiental. Desenvolvemento sustentable. Principios para alcanzar o desenvolvemento sustentable. Índices de medida da sustentabilidade.</p>
2. Aproximación conceptual á Educación ambiental	Perspectiva histórica, conceptos e fundamentos
3. Incorporación da Educación ambiental ao currículo de Educación Primaria	<p>Idoneidade da escola, como marco para a Educación Ambiental. Fins e obxectivos da Educación Ambiental. Características da Educación Ambiental. Dificultades da Educación Ambiental. Metodoloxías, recursos e materiais O deseño e posta en práctica de programas de Educación ambiental para Educación Primaria Avaliación de actividades, programas e recursos de Educación ambiental para Educación Primaria</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	10	30
Traballo tutelado	10	46	56
Resolución de problemas de forma autónoma	5	25	30
Debate	4	21	25
Presentación	7	0	7
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	<p>Clases maxistras dialogadas sobre temas de fundamento teórico. Co fin de mellorar o valor didáctico deste método expositivo, introducíranse elementos motivadores que inviten ao alumnado a participar, debater razoado e xerar un ambiente de aprendizaxe dinámico e aberto. Para que isto suceda, incorporáranse paralelamente os seguintes recursos didácticos e estratexias: exploración das ideas ou coñecementos previos do alumnado, proxección de materiais audiovisuais, comentarios de textos, animacións, etc.</p>

Traballo tutelado	O alumnado, individualmente ou en grupo, elabora documentos ou actividades sobre diferentes temas da materia. Elaborar investigacións, informes, comentarios críticos sobre lecturas, presentacións, etc. Polo xeral é unha actividade autónoma que inclúe a busca e recollida de información, lectura e xestión de bibliografía e uso das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC). En xeral, o tema e o enfoque pode ser proposto polo alumnado, aínda que sempre é necesario o acordo previo co profesor. Os traballos poden ser individuais ou en grupo a criterio do profesor.
Resolución de problemas de forma autónoma	EXERCICIOS PROPOSTOS POLO DOCENTE SOBRE UN TEMA DETERMINADO
Debate	DEBATE SOBRE UN TEMA DE ACTUALIDADE PROPOSTO EN CLASE
Presentación	EXPOSICIÓN DUN TEMA DE EDUCACION AMBIENTAL

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais ou en pequenos grupos na clase para buscar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais.
Resolución de problemas de forma autónoma	SERÁ REALIZADO EN TUTORÍAS INDIVIDUAIS OU EN GRUPO SOBRE Os CONTIDOS DA MATERIA
Debate	SERÁ REALIZADO EN TUTORÍAS INDIVIDUAIS OU EN GRUPO SOBRE Os CONTIDOS DA MATERIA
Presentación	Atención personalizada (individual e en grupo reducido) para a elaboración e exposición de exposicións-resumos sobre os traballos realizados na materia polo alumnado, así como nas dúbidas que poidan xurdir nas actividades expositivas do profesorado. As sesións de tutoría poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos baixo a modalidade de consulta previa.
Lección maxistral	Atención personalizada (individual e en grupo reducido) ás dúbidas que poidan xurdir nas actividades expositivas do profesorado. Para iso reservárase un momento ao final da clase.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Valorarase nas clases a participación activa.	25	A1 B1 D1 A2 B2 D3 A3 B7 D18 A4 B8 D23 A5 B9 B10
Traballo tutelado	Elaboración de diversos traballos de aula de forma tutelada. Nos contidos terase en conta: a súa relevancia e a súa adecuación á EA; si o texto presenta corrección *gramatical e *ortográfica e si emprégase un nivel de linguaxe culta e un rexistro formal. Tamén se avaliará si tivéronse en conta as indicacións da profesora á hora de levar a cabo o traballo e si fixéronse as correccións recomendadas	30	A1 B1 C23 D1 A2 B2 C29 D2 A3 B3 C30 D3 A4 B4 D5 A5 B5 D6 B6 D7 B7 D8 B8 D9 B9 D10 B10 D12 B11 D13 B12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23

Presentación	Presentación dos traballos e resolución de preguntas realizadas polo docente. Na presentación oral valorarase si utilízanse expresións e vocabulario adecuado; si son capaces de expresar as ideas cunha linguaxe propia sen necesidade de ler literalmente as diapositivas da presentación, etc.	10	D1 D2 D3 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23
Exame de preguntas obxectivas	Realización de probas individuais sobre contidos da materia	35	A1 A2 A3 A4 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación pretende que o alumnado participe no seu proceso de aprendizaxe. En liñas xerais, buscarase unha AVALIACIÓN CONTINUA na que se teñan en conta tanto os coñecementos previos do alumnado como a súa participación activa e responsable no proceso de aprendizaxe e no seu resultado final.

A cualificación final do sistema de avaliación continua será o resultado da suma das diferentes notas obtidas das actividades desenvolvidas, segundo as porcentaxes asignadas, segundo o estipulado no cadro anterior. Para aprobar a materia hai que superar os traballos e o exame por separado. Mentres non se supere o exame, non se sumarán as cualificacións dos traballos supervisados e dos traballos de clase. Aqueles alumnos que non superen a materia na primeira convocatoria conservarán a nota daqueles traballos/actividades superados e deberán presentarse de novo ao exame e aos traballos/actividades non superados na segunda convocatoria.

AVALIACIÓN GLOBAL: Aqueles alumnos que non asistan a clase ou se ausenten a máis do 20% do total das clases impartidas (6 días, 12 horas) deberán acollerse ao sistema de avaliación global que se desenvolverá segundo o establecido nos artigos 19 e 21. do Regulamento de Avaliación, Cualificación e Calidade da Ensinanza e do Proceso Docente do Alumno, aprobado polo Claustro da UVigo, o 18 de abril de 2023. E será a túa responsabilidade coñecer os traballos e actividades desenvolvidas na clase.

No caso de aceptar voluntariamente a avaliación global, o alumno disporá dun mes desde o inicio das clases, para poder facelo.

A asistencia só contará se se fai con aproveitamento.

Calquera traballo copiado, plaxiado ou realizado pola IA será calificado con 0.

As datas de entrega serán fixadas. Considerarase falta grave a non asistencia do alumno á data, previamente acordada, para a/s exposición/s do/s traballo, non podendo aprobarse a materia sen telo realizado.

O alumnado que non supere o curso poderá realizar a segunda convocatoria (xullo), neste caso, deberá ter entregado todos os traballos requiridos ao longo do curso e presentarse ao exame.

As datas das probas publicaranse na páxina web do colexio. Non serán modificados e se a modificación fose aprobada pola xunta do centro, previa solicitude formal e escrita, o exame a realizar será oral.

Ante a fundada sospeita de prácticas pouco éticas durante a realización da(s) proba(s) escrita(s), o exame será retirado e iso suporá o suspenso do alumno.

O contacto co profesor realizarase a través do correo electrónico do CEU e mantendo sempre as normas de cortesía e coidado da lingua empregada.

A actitude do alumno na clase debe ser correcta, tanto na actitude como na vestimenta. en caso de non ser así, non terán o dereito de asistir a clase.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Franquesa, T., Gil Pérez, D., Hernández, I. , Mañas, A., Miranda M., Pujol, R.M., et al., **La sostenibilidad, un compromiso de la escuela**, Grao,

Melissa Ballard, Mamata Pandya, **Conocimientos básicos en educación ambiental**, Grao, UNESCO, **Educación para los objetivos del Desarrollo Sostenible**, 1ª Ed., UNESCO, 2018

Bibliografía Complementaria

Delibes, M. y Delibes De Castro, M, **La Tierra herida. ¿Qué mundo heredarán nuestros hijos?,,** Destino, 2005

Novo, María, **Educación Ambiental. Edición revisada**, 1ª ed., Universitas, 2017

Arribas, F., **Construir la ciudadanía ecológica en las sociedades liberales: reflexiones desde la filosofía política.**, 2010

Dieguez- Uribeondo, J., **Biodiversidad. El mosaico de la vida**, 2011

Del Valle J., Tarancón A., **Premoniciones**, 3ª Ed, Rosameron editorial, 2023

Epstein, A., **La cuestión moral de los combustibles fósiles**, Deusto, 2021

Epstein, A., **Un futuro fósil**, Deusto, 2023

García Alfredo, **La energía nuclear salvará el mundo**, Planeta, 2021

Lomborg, Bjorn, **Falsa Alarma**, Antoni Bosch, 2021

Mulet, J. M., **Ecologismo real**, 2ª Ed., Destino, 2021

Gordon E., Lieberman B., **El cambio climático en la historia de la humanidad**, Almuzara, 2021

Rodríguez de la Fuente O. y F., **Félix un hombre en la tierra**, Planeta, 2020

Gómez Soria F., Reina Toresano P., **VIVIR SIN PLASTICO: CONSEJOS, EXPERIENCIAS E IDEAS PARA DARLE UN RESPIRO AL PLANETA**, Planeta, 2019

Recomendacións